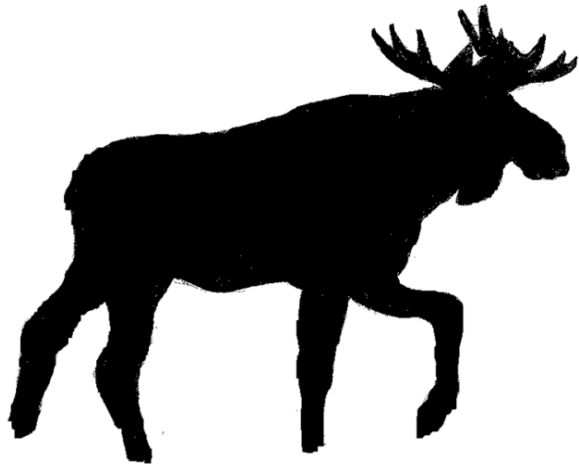

Älgar, skog och betesskador i norra Sverige, 17 december 2019

Carl-Johan Lindström

Viltförvaltning idag

- Politiska mål för finns för älg och de stora rovdjuren.

Riksdagens mål

- En livskraftig älgstam av hög kvalitet som är i balans med betesresurserna och en produktionsanpassad älgjakt.

Naturvårdsverkets uppdrag

1. Konkretisera och göra riksdagens målsättningar uppföljningsbara.
2. Utvärdera måluppfyllelse
3. Analysera och föreslå åtgärder
4. Naturvårdsverket skulle i arbetet samarbeta med Skogsstyrelsen samt vid behov med länsstyrelserna.

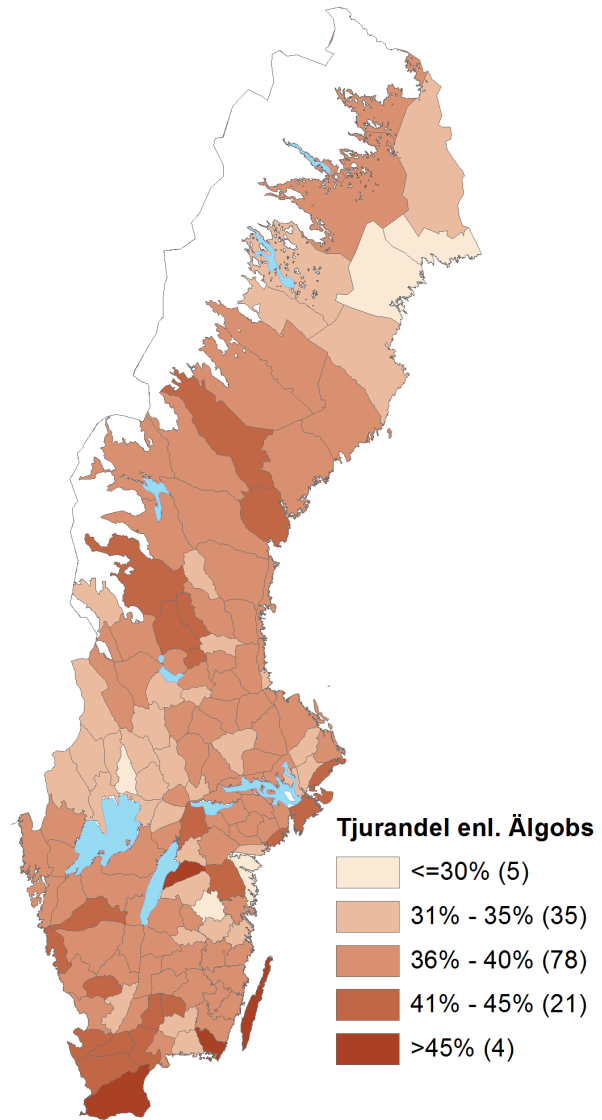

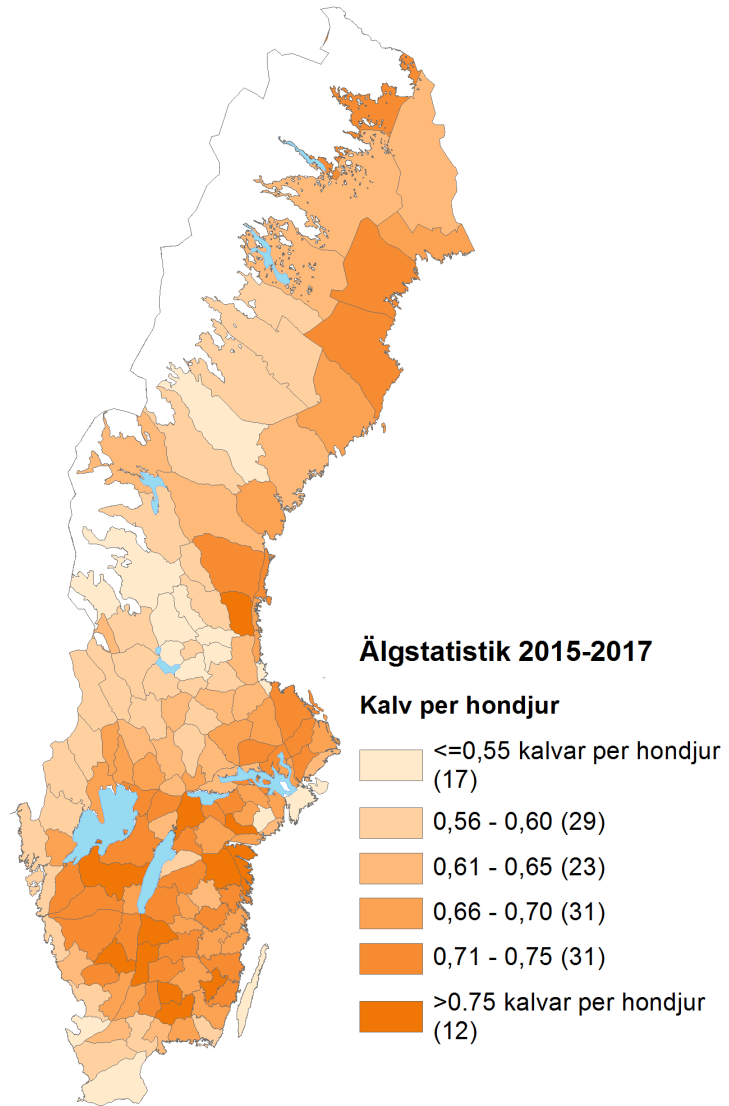
En livskraftig älgstam av hög kvalitet

- Den har hög produktion med höga kalvvikter, där äldre älgdjurar ingår som en naturlig del av populationen. Detta utifrån de regionala ekologiska förutsättningarna. Vidare har inte sjukdomar en påtaglig påverkan på den lokala älgstammens livskraftighet.

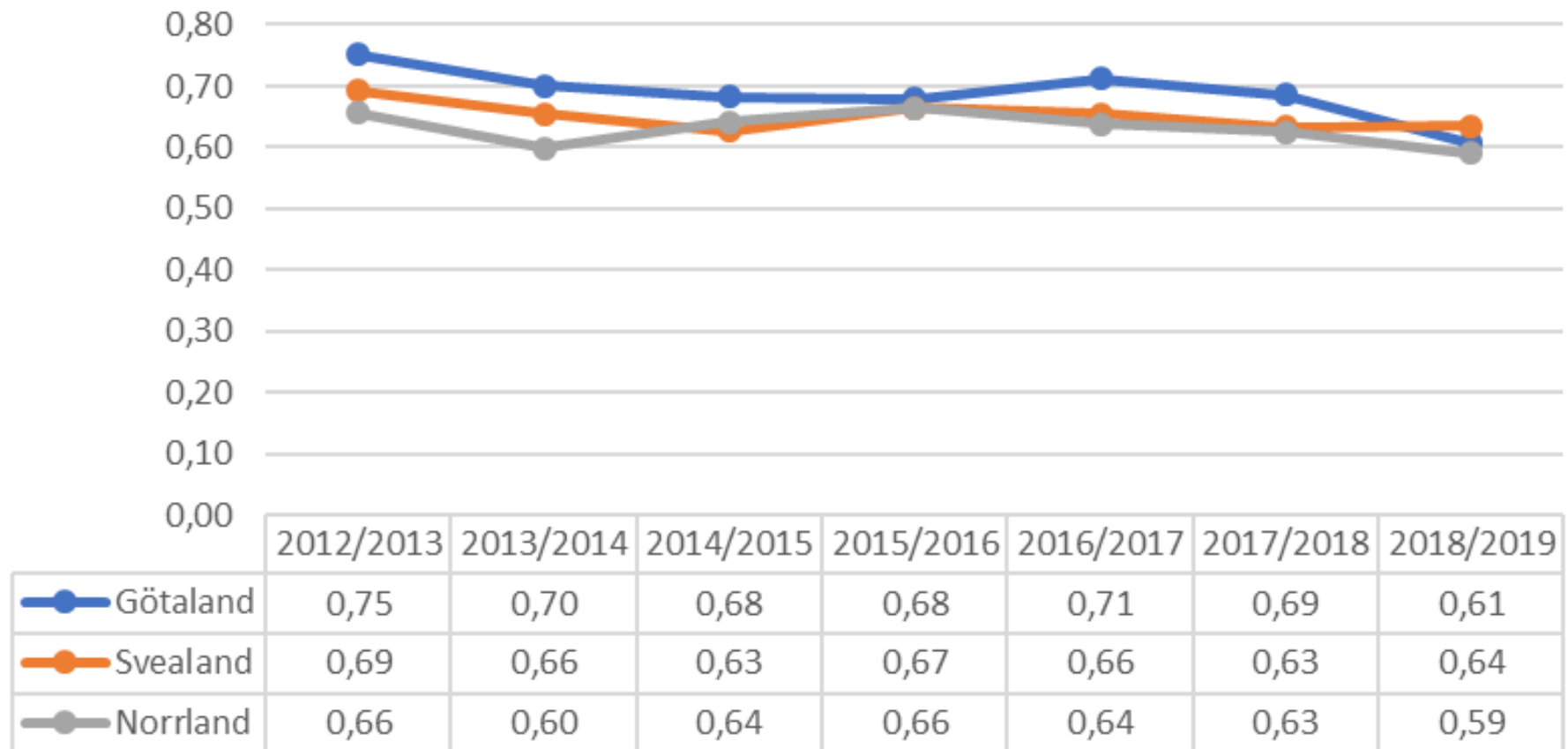
En livskraftig älgstam av hög kvalitet

- Reproduktion, kalvar per hondjur (älgobs)
- Andel tjur i den vuxna populationen (älgobs)
- Kalvvikt (kg, slaktkropp)

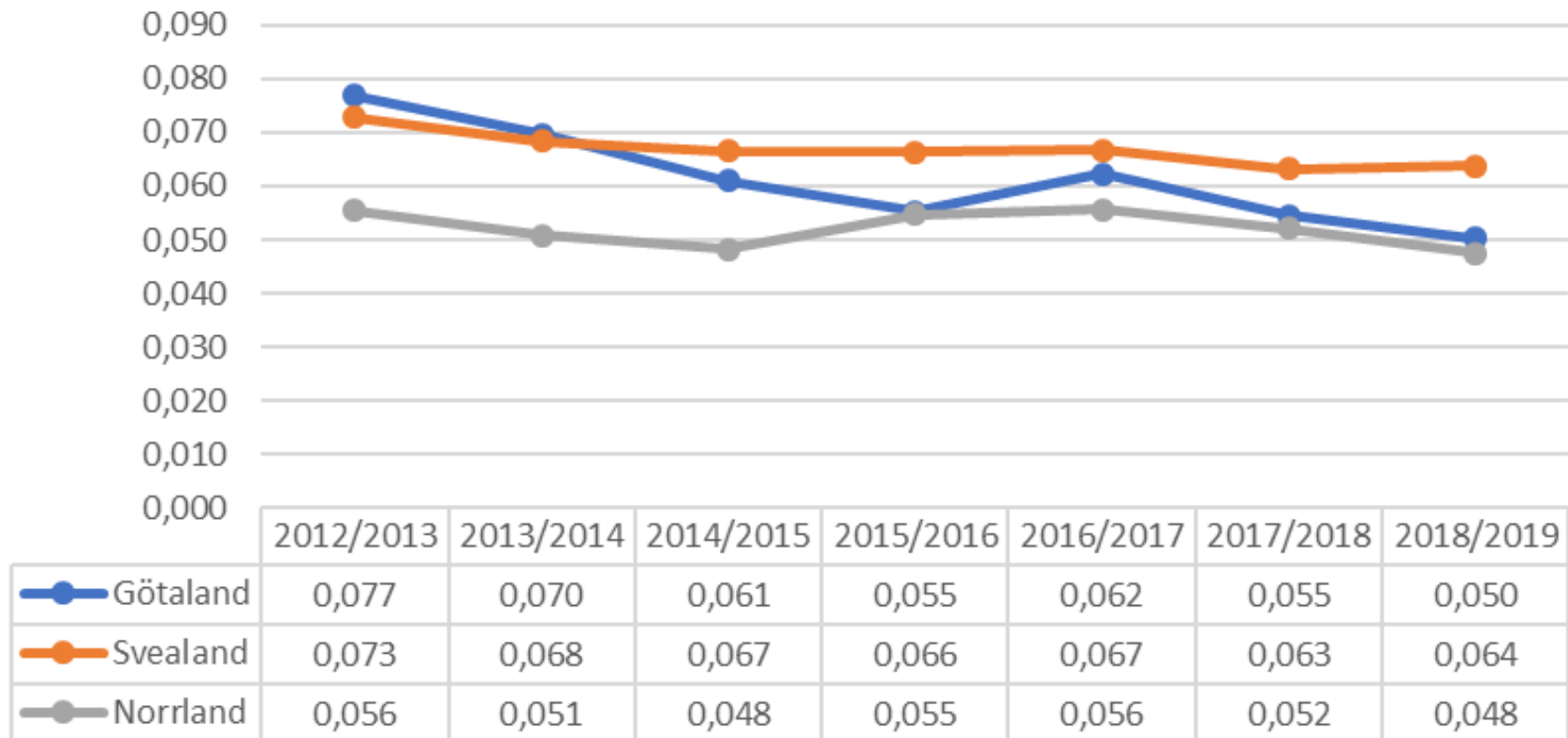
Kalv per vuxet hondjur

Vad är målbilden för älgstammen?

- Sex av tio älgförvaltningsområden har som mål att älgstammen ska minska under de kommande tre åren.
- I Norrland är det en högre andel som har som mål att älgstammen ska minska jämfört med övriga landsdelar.

Älgobs per mantimme

En älgstam i balans med betesresurserna

- Detta betyder att älgstammens antal ska anpassas till de målsättningar som finns för skogens utveckling och förutsättningar för biologisk mångfald inom området.
- Underlag för lämplig avskjutningsnivå är även antalet trafikolyckor med älg, skador på gröda, förekomst av stora rovdjur.

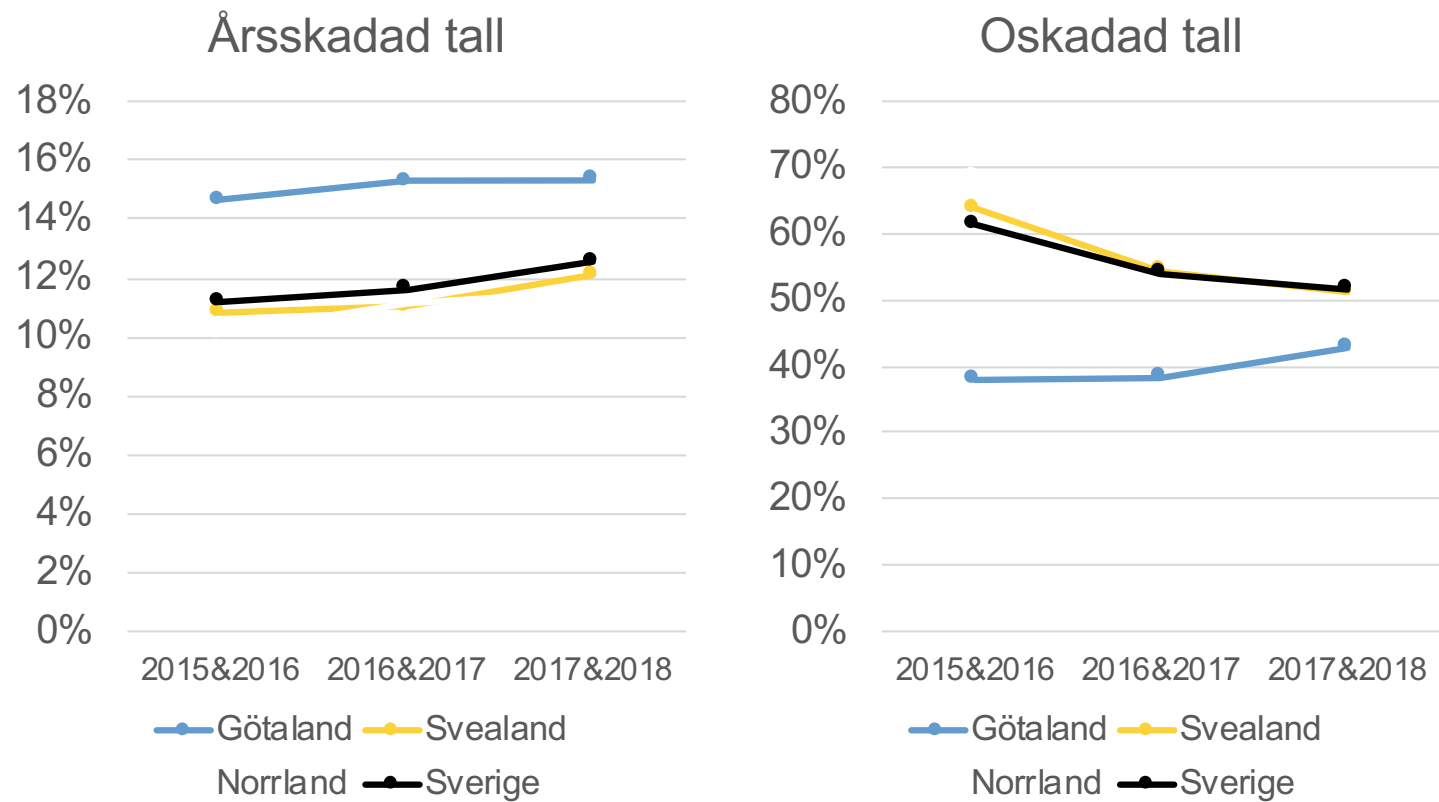
En älgstam i balans med betesresurserna

- En majoritet av Ist:s vilthandläggare uppger att de använder skogsbrukets gemensamma mål.
- Mål för viltolyckor med älg inblandat är att de ska minska.

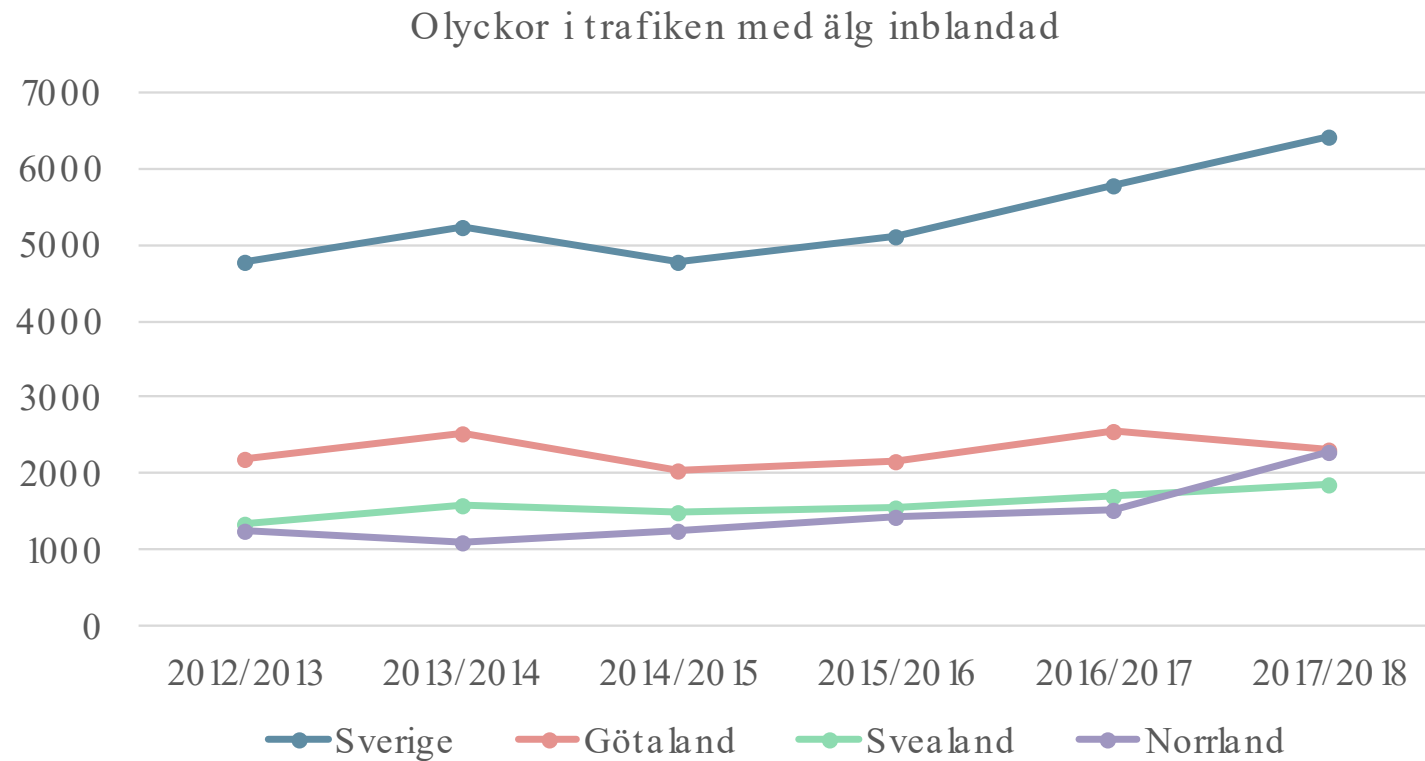
Utvärdering av riksdagens målsättningar forts.

- Älg orsakar omfattande skador på skog och trafik. Viltskadorna i skog och trafik har dessutom ökat de senaste åren.

Viltskador på tall har ökat

Viltolyckor i trafiken har ökat

Analys

- Avskjutningsmålen uppnås inte
- Målkonflikt, bristande acceptans och tillit
- Otydliga roller och ansvar
- Få styrmedel och sanktioner
- Fodertillgång minskar regionalt
- Annat vilt konkurrerar om föda och "Stjäl" tid
- Avskjutningsregler försämrar effektivitet

Konkretisering och nationella mål

- Naturvårdsverket presenterar uppföljningsbara mål som kommer vara ett stöd för länsstyrelsen och andra lokala aktörer i sitt arbete med älgförvaltning.

Mål

- Älgförvaltningssystemet är uppbyggt på att förvaltningen ska vara lokal, adaptiv och ekosystembaserad.
- Samtidigt ställer staten genom riksdagsbeslutet krav att älgstammen ska vara livskraftig och av hög kvalitet och i balans med betesresurserna.

Mål inom älgförvaltningen

- Vad menas med en ekosystembaserad lokal älgförvaltning?

Mål inom älgförvaltningen forts.

- Är det fritt för lokala aktörer att sätta vilka mål de vill?
- Vilken nivå är den lokala nivån? Är det: jaktlag, Vvo, ÄSO, ÄFO eller Lst?

Vem ska bestämma forts.

- Utgångspunkten för samverkan vid förvaltning av vilt byggde i 1912 års jaktlag på frivillighet.
- Bestämmelserna i lagen (1938:274) om rätt till jakt blev mer komplicerade.

Historik forts.

- Det infördes då 1931 möjligheter att av offentlig myndighet tvångsvis sammansluta fastigheter i ett område kallat jaktvårdsområde. Behovet av samverkan gällde i första hand landets älgförvaltning.
- 1991 fick vi bestämmelser om ÄSO.
- 2012 fick vi bestämmelser om ÄFO.

Samverkan över fastighetsgränserna

- Hur stort ett område bör vara för en ändamålsenlig samverkan förändras således. VVO, ÄSO och ÄFO.
- Är samhället representerat i ÄFG?
- Hur är det med VFD?

Vad styr vem som får bestämma?

- Hur delaktiga myndigheter är beror dels på vikten av rättssäkerhet, hur mycket samhället påverkas av arten och vilka internationella åtagande vi ska efterleva.

- Viltarternas ekologi

Naturvårdsverkets mål

- Detta vad vi fick i uppdrag regeringen
- Det finns en otydlighet att det är i samhällets intresse att riksdagens mål uppfylls.
- Mål skapar förutsättningar för uppföljning.
- Myndigheter kan ställa krav.
- Jaktens betydelse för samhället tydliggörs.
- Hur vi ska formulera målen är inte bestämt.

Förvaltningsplan för älg och kronhjort

- Målsättningarna kommer att formuleras som lägstanivåer där de lokala aktörerna kan välja en högre ambitionsnivå.
- De lokala aktörerna ansvarar fortfarande för att besluta om, mål, avskjutningsnivåer och strategier för att uppnå de övergripande målsättningarna, baserat på lokal kunskap och underlag.

Mål, vilka risker finns?

- Jägarnas vilja att bidra till systemet kan minska. Vi vill därför tydliggöra jaktens betydelse i en vidare bemärkelse, visa vilket viktigt uppdrag jägarna har. Vi vill också förbättra samverkansprocessen.
- Det har gått sju år och om vi inte får en förbättring finns det också en risk att markägare tappar tilliten till systemet.

Åtgärder forts.

- Viktig blir fortsatt att hitta de åtgärder som kan leda till en "win win" effekt.
- Lyfta fram goda exempel.
- Tidsätta mål, vad är rimligt.

Åtgärder forts.

- Fortsätta att jobba ”adaptivt” med att utvärdera de mål som finns, de åtgärder som används och utveckla de metoder som systemet behöver.
- Kärnan i konflikten behöver diskuteras för att hitta vägar framåt.

Hur kan vi öka viljan?

Förståelse är grunden för tillit. Förtydligande av roller, ansvarsfördelning och att det är samhället som ställer krav på en älgstam i balans ska tillsammans med uppföljning och en utvecklad samverkansprocess skapa mer enighet och acceptans genom systemets alla olika nivåer.

Förvaltningsplan för älg och kronhjort

- De konkretiseringar och målnivåer som redovisas är utgångspunkter för förvaltningsplanen för älg och kronhjort som ska bli klar 2020.
- Det kommer att finnas utrymme för olika aktörer att lämna synpunkter i processen.

Framtidens viltförvaltning

- Både underifrån- som ovanifrånperspektiv kommer fortsatt att stärkas.
- Att ta hänsyn till övrigt vilt är ett måste i den framtida klövviltsförvaltning.

Klövviltsförvaltning

- Syftet med klövviltsförvaltningen förändras.
- Detta skapar stora utmaningar för systemen.

Måluppfyllelse

- Både markägare och jägare har ett ansvar att vi når bättre måluppfyllelse.
- Avskjutningen måste verkställas av jägarna. Markägare måste ta sitt ansvar och plantera mera tall.